

Hodnocení agrárních podniků

Kontaktní pracoviště FADN (Zemědělská účetní datová síť) při Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), resortní organizace Ministerstva zemědělství, provádí každoročně výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků, na kterém dlouhodobě spolupracuje také Agrární komora ČR. Tyto údaje posléze slouží úřadu komory pro vlastní analýzy a hodnocení vývoje sektoru, a tedy k upřesnění směřování našeho agropotravinářského komplexu.

Ekonomické výsledky zemědělských podniků získané na základě šetření FADN byly v roce 2018 víceméně příznivé s výjimkou podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže, které však nebyly do následujícího hodnocení zahrnuty.

Díky zvýšení cen zemědělských výrobců došlo oproti předchozímu roku k mírnému nárůstu rostlinné produkce i přesto, že byla opět nepříznivě ovlivněna průběhem počasí. Mimořádné sucha ve vegetačním období mělo negativní vliv na výnosy většiny významných zemědělských plodin.

Živočišná produkce zaznamenala oproti roku 2017 minimální změnu (+0,4 %). Celkové stavy skotu mírně poklesly, produkce mléka a mléčných výrobků stoupla i přes snížení stavů dojníc, a to kvůli vyšší průměrné roční dojivosti i ceně mléka. Produkce vepřového masa se snížila kvůli poklesu cen.

Celkové vynaložené náklady v roce 2018 se zvýšily, vzrostla i hodnota provozních dotací a podpor přepočtená na hektar zemědělské půdy, stejně jako objem vyplacených investičních dotací. Rovněž došlo k meziročnímu nárůstu čistě přidané hodnoty přepočtené na jednu AWU (roční pracovní jednotku) o 7,2 %, a to díky mírnému poklesu pracovní síly při přibližně stejné úrovni celkové zemědělské produkce. Vzhledem k nárůstu investičních dotací a čistě přidané hodnoty se důchod ze zemědělské činnosti za soubor podniků celkem i přes nárůst externích faktorů zvýšil o 11,9 %.

Produkce

Celková produkce se v roce 2018 oproti předchozímu roku změnila jen nepatrně, zvýšila se o 1,0 % na hodnotu 37,5 tis. Kč/ha, při mírném nárůstu živočišné i rostlinné výroby a poklesu ostatní výroby o 2,1 %.

Celková produkce podniků právnických osob (PPO) zůstala v podstatě na stejné úrovni jako v předchozím roce (+0,8 %). Produkce rostlinné výroby se u PPO meziročně mírně zvýšila o 1,5 %

na 21,5 tis. Kč/ha především díky nárůstu produkce olejnin a obilovin. Produkce živočišné výroby se u podniků právnických osob zvýšila o 0,7 %. Při snížení stavů dojníc a zvýšení dojivosti se mírně zvýšila hodnota produkce mléka a mléčných výrobků.

U podniků fyzických osob (PFO) došlo meziročně k mírnému nárůstu celkové produkce o 1,6 %. Produkce rostlinné výroby vzrostla o 3,9 % na 18,7 tis. Kč/ha. V živočišné výrobě byl trend opačný než u podniků právnických osob, došlo ke snížení hodnoty produkce o 2,4 %. Hodnota produkce ŽV podniků fyzických osob však činí pouze necelých 40 % hodnoty produkce ŽV podniků právnických osob a produkce mléka PFO dosahuje dokonce jen necelých 18 % hodnoty produkce mléka PPO. Pokud jde o produkci ostatní, ta se snížila o 5,4 % na 2,5 tis. Kč/ha. V přepočtu na hektar zemědělské půdy dosahuje hodnota celkové produkce PFO téměř 65 % celkové produkce PPO.

Náklady

Celkové náklady v roce 2018 meziročně mírně vzrostly o 2,7 % na hodnotu 44,8 tis. Kč/ha. Ukazatel podílu nákladů na produkci bez započtení mzdových nákladů zůstal na úrovni předchozího roku, zvýšil se pouze o 1,0 %. Náklady za celý výběrový soubor podniků (bez započtení mzdových nákladů) dosáhly necelých 97 % celkové produkce.

Z nejvýznamnějších položek přímých nákladů nejvíce vzrostla, kvůli suchu a nízkým výnosům, krmiva nakupovaná a osiva nakupovaná. Naopak k poklesu došlo u krmiv vlastních a prostředků ochrany rostlin. Náklady na hnojiva zůstaly na úrovni předchozího roku.

Celkové náklady stouply u PPO ve všech výrobních zaměřeních. K největšímu nárůstu došlo v rámci výrobní specializace chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci (o 5,2 %), přičemž výrobní spotřeba vzrostla o 3,5 % a externí faktory se zvýšily o 9,6 %, a to především kvůli nárůstu mzdových

nákladů o 10,6 %, které stouply díky navýšení pracovní síly o necelá 4 %. Nejméně se celkové náklady zvýšily v rámci výrobní specializace polní výroba, a to o 1,1 % na hodnotu 41,9 tis. Kč/ha, kde nejvíce narostly externí faktory (o 3,9 %).

Stejná tendence byla i u PFO, kde se celkové náklady meziročně také zvýšily (o 1,3 %) na hodnotu 27,5 tis. Kč/ha. Přímé náklady nepatrně poklesly o 0,7 %, a to především vlivem poklesu krmiv vlastních, které tvoří jejich nejvýznamnější položku.

Dotace a podpory

Hodnota provozních dotací a podpor celkem na hektar zemědělské půdy sledovaná podle metodiky FADN se meziročně zvýšila o 9,9 % na 12,6 tis. Kč/ha, hodnota dotací investičních rovněž vzrostla.

Celková částka provozních dotací a podpor se u PPO meziročně zvýšila o 9,9 % na 13,2 tis. Kč/ha. Jednotná platba na plochu se ve sledovaném roce na celkové hodnotě provozních podpor podílela 38,9 %.

Ostatní dotace u PPO vzrostly o 13,6 % na 4,4 tis. Kč/ha, tato položka je tvořena přibližně ze 49 % podporami na obnovitelné zdroje energie, jejich výše se meziročně mírně snížila o 2,4 %. Dále jsou v ostatních dotacích zahrnuty dobrovolné podpory vázané na produkci, přechodné vnitrostátní podpory a mimořádné dotace na zmírnění škod (mrazy, sucha). Environmentální dotace oproti předchozímu roku poklesly o 2,0 % a dosáhly částky 1,3 tis. Kč/ha. ANC (LFA) dotace vzrostly v souvislosti s redefinicí o 91,5 %. Dotace na výrobní spotřebu vzrostly o 6,8 %.

Hodnota provozních podpor u PFO se meziročně zvýšila o 9,9 % na 10,9 tis. Kč/ha. Jednotná platba na plochu se ve sledovaném roce na celkové hodnotě provozních podpor podílela necelými 48 %. Environmentální dotace, jakožto druhá nejvyšší položka provozních podpor, u PFO meziročně nepatrně poklesly o 0,5 % na 2,0 tis. Kč/ha a jejich podíl na celkové částce

výrobní spotřeby, a především růstu provozních dotací došlo ke zvýšení ČPH přepočtené na hektar zemědělské půdy o 5,8 %, která ve sledovaném roce dosáhla hodnoty 16,4 tis. Kč/ha.

Čistá přidaná hodnota přepočtená na roční pracovní jednotku (AWU) za celý soubor sledovaných podniků se vůči předchozímu roku zvýšila o 7,2 % na 640,3 tis. Kč/AWU, a to mimo jiné díky mírnému meziročnímu snížení pracovní síly (počtu AWU). Nejvyšší hodnoty ČPH/AWU dosáhly podniky ve VZ polní výroba, nejnižší pak podniky specializované na chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, které v průměru dosáhly pouze 71,3 % hodnoty ČPH/AWU podniků z polní výroby.

U podniků právnických osob se hodnota ČPH/ha zvýšila o necelých 5 % a dosáhla výše 17,5 tis. Kč/ha. Mezi výrobními specializacemi na tom byli

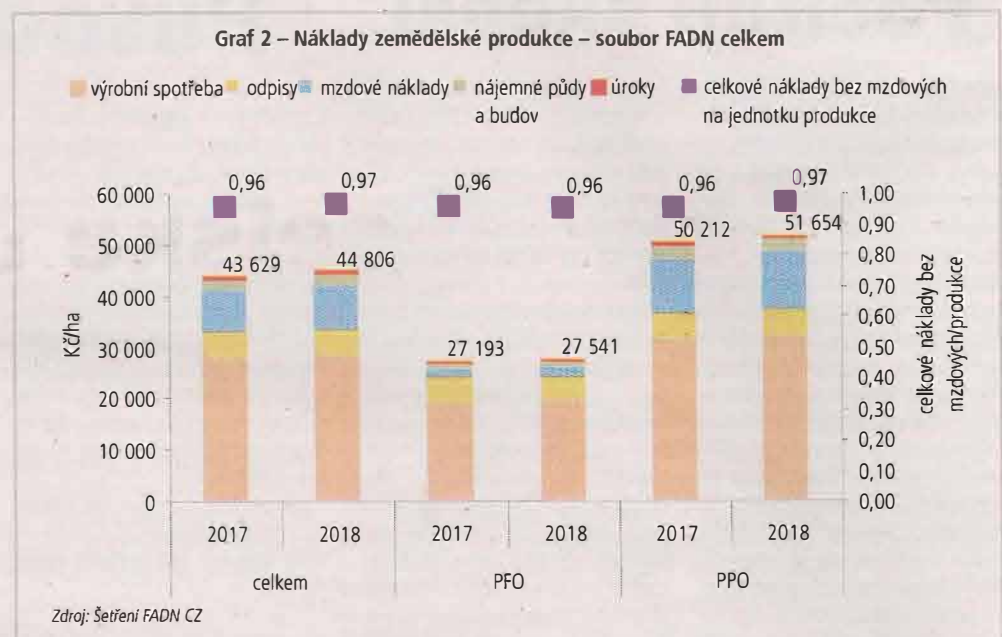
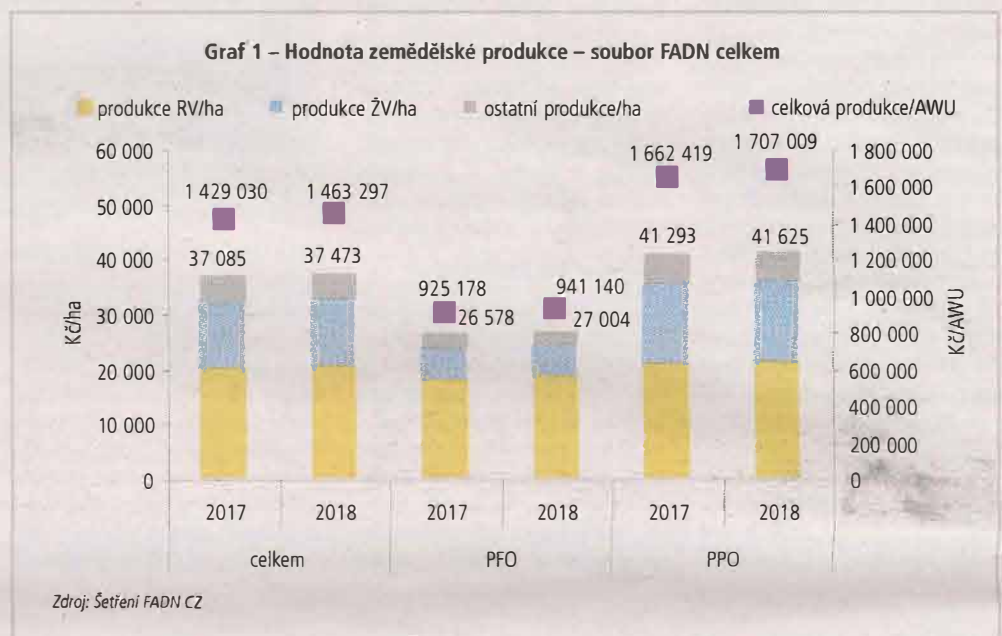
I přes nárůst externích faktorů došlo díky zvýšení investičních dotací o 49,0 % a ČPH/ha o téměř 6 % ke zvýšení hodnoty DZČ přepočtené na hektar zemědělské půdy v souboru podniků celkem o 11,9 %, u podniků právnických osob o 7,4 % a u podniků fyzických osob dokonce o 16,5 %.

V souboru PFO se čistá přidaná hodnota meziročně zvýšila o něco více než u podniků právnických osob, a to o 9,0 % na 13,5 tis. Kč/ha díky mírnému navýšení zemědělské produkce (+1,6 %) i navýšení provozních dotací a podpor (o 9,9 %) při téměř nezměněné hodnotě výrobní spotřeby (nárůst o 0,6 %).

ČPH přepočtená na pracovníka u PFO celkem vzrostla o 9,2 % na částku 471,5 tis. Kč/AWU. Pracovní síla u PFO zůstala přibližně na úrovni předchozího roku (pokles o 0,1 %).

Průměrná ČPH/AWU podniků fyzických osob dosahuje pou-

byl 18,7 %. Dotace ANC (LFA) se u PFO díky redefinicí zvýšily o 52,4 %. Ostatní dotace se oproti předchozímu roku zvýšily na 1,6 tis. Kč/ha, u PFO dosahují pouze necelých 37 % hodnoty

ostatních dotací PPO, a to zejména kvůli absenci bioplynových stanic v podnicích fyzických osob.

Přidaná hodnota a důchod ze zemědělské činnosti (zisk, ztráta)

Čistá přidaná hodnota (ČPH) je ukazatel kompenzace všech produkčních faktorů (půda, kapitál a práce) vlastních i externích. Rovná se celkové zemědělské produkci s přičtením provozních dotací a odečtením výrobní spotřeby (přímé náklady a ostatní věcné náklady) a odpisů. Je to tedy ukazatel ekonomické výkonnosti podniku, musí pokrýt mzdy, nájem, úroky a kompenzovat vlastní faktory produkce. Vzhledem ke stagnaci zemědělské produkce, mírnému růstu

u PPO z hlediska ČPH stejně jako v předšlém roce nejlépe producenti mléka s průměrnou hodnotou 23,7 tis. Kč/ha, a to i při meziročním snížení o 5,7 %. Naopak nejnižší průměrnou hodnotu ČPH/ha vykázaly podniky specializované na chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, i když mezi roky došlo k nárůstu o 9,7 % na 11,8 tis. Kč/ha. Hodnota ČPH/AWU se u PPO celkem zvýšila o 6,7 % na částku 719,0 tis. Kč/AWU.

Dalším ukazatelem ekonomiky podniku je důchod ze zemědělské činnosti (DZČ), ten zůstane po odečtení mzdových nákladů, nájemného a placených úroků od čisté přidané hodnoty a po přičtení investičních dotací.

ze necelých 66 % průměrné hodnoty podniků právnických osob.

Pokud jde o důchod ze zemědělské činnosti, ten v souboru PFO celkem vzrostl o 16,5 % na částku 11,2 tis. Kč/ha, zvýšil se i v rámci všech sledovaných výrobních specializací, nejvíce pak u podniků ve VZ smíšená výroba (o téměř 27 %).

Podrobnější výsledky šetření FADN CZ včetně publikace Výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN CZ jsou dostupné na www.fadn.cz.

**Martina Harvilíková
Jana Macháčková
Josef Hanibál**
Kontaktní pracoviště FADN CZ
Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Vývoj cen zemědělských výrobců podle FADN 2016–2018

Jednotka	Podniky fyzických osob	Podniky právnických osob			Celkem					
		2016	2017	2018	2016	2017	2018			
Pšenice ozimá	Kč/t	3 605	3 651	4 087	3 622	3 765	4 109	3 620	3 753	4 107
Pšenice jarní	Kč/t	3 527	3 684	3 991	4 022	3 921	4 230	3 858	3 853	4 181
Žito	Kč/t	3 498	3 868	4 392	3 722	3 827	4 271	3 705	3 830	4 280
Ječmen ozimý	Kč/t	3 597	3 574	3 857	3 376	3 459	3 805	3 396	3 469	3 809
Ječmen jarní	Kč/t	4 028	3 997	4 425	4 206	4 197	4 589	4 186	4 178	4 574
Kukuřice na zrno	Kč/t	3 745	3 773	4 027	3 585	3 815	4 154	3 595	3 813	4 148
Brambory pozdní konzumní	Kč/t	5 113	5 050	5 951	4 489	4 086	4 863	4 623	4 244	5 046
Cukrovka	Kč/t	820	763	801	856	810	811	852	804	810
Řepka	Kč/t	9 779	9 784	9 460	9 901	10 194	9 270	9 888	10 149	9 288
Kravné mléko	Kč/l	7,1	8,1	8,3	6,8	8,6	8,6	6,8	8,6	8,6
Hovězí maso	Kč/kg	46,3	51,0	50,5	45,8	47,0	46,2	45,9	47,3	46,5
Vepřové maso	Kč/kg	32,7	32,2	31,9	29,6	31,3	27,2	29,8	31,4	27,4